

Finansed Yayınları Takas Saklama ve Operasyon İşlemleri Ağustos 2023 Baskısına yansıyan Güncelleme

Eski Hali	Yeni Hali
<p>9.2.3. Pozisyon Limit Aşımaları</p> <p>Bir dayanak varlıkta pozisyon limitlerinin piyasa bazında aşılması durumunda tüm hesaplar, sicil bazında aşılması durumunda ise ilgili sicile bağlı hesaplar sadece pozisyon azaltıcı işlem yapabilir. Pozisyon limitleri aşım kontrolleri gün sonlarında yapılır. Ancak Piyasa’da olağanüstü durumların varlığı halinde Takasbank tarafından gün içinde de pozisyon limitleri kontrol edilebilir. Pozisyon azaltıcı işlem zorunluluğu, pozisyon limit aşımalarının Takasbank tarafından üyeye ve Borsa İstanbul’a bildirimini müteakip, gün sonlarında yapılan kontroller için ertesi iş günü, gün içinde yapılan kontroller için ise bildirimden hemen sonrasında geçerli olur.</p> <p>Pozisyon limitlerinin aşılması durumunda gerçekleştirilecek pozisyon azaltıcı işlemlerde, ilgili üye, limiti aşan pozisyonlarını kapatması konusunda müşterisine bildirimde bulunur.</p> <p>İlgili üyeye söz konusu limit aşımaları bir sonraki işlem günü veya gün içinde yapılan bildirimlere ilişkin olarak bildirim yapıldığı andan itibaren 4 saat içinde kapatılmadığı takdirde, Borsa İstanbul, Takasbank tarafından kendisine yapılan bildirim çerçevesinde söz konusu pozisyonları re’sen kapatır. Açık pozisyonun Borsa İstanbul’da re’sen kapatılması nedeniyle doğabilecek her türlü sorumluluk yükümlülüğünü yerine getirmeyen üyeye aittir.</p>	<p>9.2.3. Pozisyon Limit Aşımaları</p> <p>Bir dayanak varlıkta pozisyon limitlerinin</p> <ul style="list-style-type: none">- piyasa bazında aşılması durumunda tüm hesapların,- sicil bazında aşılması durumunda ise ilgili sicile bağlı hesapların <p>ilgili dayanak varlıkta pozisyon artırıcı işlem yapmaları engellenir. Pozisyon artırıcı emir iletimi engellenen hesapların ilgili dayanak varlıktaki mevcut tüm pasif emirleri BISTECH işlem sisteminde otomatik olarak iptal edilir. Pozisyon limit aşım kontrolleri sistem tarafından anlık olarak yapılır.</p> <p>Takasbank anlık kontrollerin haricinde, gün başlarında yaptığı kontroller neticesinde aşımın giderilmesi amacıyla ilgili üyelere bildirimde bulunur. Takasbank tarafından üyelere bildirimde bulunulması halinde, ilgili üye, limiti aşan pozisyonlarını kapatması konusunda müşterisine bildirimde bulunur. Limiti aşan pozisyonlar ilgili üye tarafından kapatılmadığı takdirde, Takasbank tarafından re’sen kapatılabilir. Limiti aşan pozisyonların re’sen kapatılması nedeniyle doğabilecek her türlü sorumluluk yükümlülüğünü yerine getirmeyen üyeye aittir.</p>
<p>9.4.1.1. İşlem teminatı olarak kabul edilebilecek kıymetler</p>	<p>9.4.1.1. İşlem teminatı olarak kabul edilebilecek kıymetler</p>
<p>Üyeler tarafından, işlem teminatı yükümlülüklerinin yerine getirilmesi amacıyla aşağıdaki varlıklar kullanılabilir.</p> <ul style="list-style-type: none">✓ Nakit Türk Lirası✓ Konvertibl döviz,✓ Devlet İç Borçlanma Senedi,✓ T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından ihraç edilen Euro tahvil (Eurobond)✓ İpotek teminatlı menkul kıymet, ipoteğe dayalı menkul kıymet, varlık teminatlı menkul kıymet, varlığa dayalı menkul kıymet✓ BIST 100 endeksinde bulunan pay senetleri,✓ Hisse Senedi Şemsiye Fonu Payları,✓ Borçlanma Araçları Şemsiye Fonu Payları,✓ T.C. Hazine Varlık Kiralama Anonim Şirketi tarafından ihraç edilen kira sertifikaları,✓ Borsalarda işlem gören standartta altın,	<p>Üyeler tarafından, işlem teminatı yükümlülüklerinin yerine getirilmesi amacıyla aşağıdaki varlıklar kullanılabilir.</p> <ul style="list-style-type: none">✓ Nakit Türk Lirası✓ Konvertibl döviz,✓ Devlet İç Borçlanma Senedi,✓ T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından ihraç edilen Euro tahvil (Eurobond)✓ İpotek teminatlı menkul kıymet, ipoteğe dayalı menkul kıymet, varlık teminatlı menkul kıymet, varlığa dayalı menkul kıymet✓ BIST 100 endeksinde bulunan pay senetleri,✓ Hisse Senedi Şemsiye Fonu Payları,✓ Borçlanma Araçları Şemsiye Fonu Payları,✓ T.C. Hazine Varlık Kiralama Anonim Şirketi tarafından ihraç edilen kira sertifikaları,✓ Borsalarda işlem gören standartta altın,

<ul style="list-style-type: none">✓ Borsa İstanbul AŞ payları,✓ T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü tarafından ihraç edilen emtia sertifikaları (altına dayalı).	<ul style="list-style-type: none">✓ Borsa İstanbul AŞ payları,✓ Elektronik Ürün Senedi,✓ T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü tarafından ihraç edilen emtia sertifikaları (altına dayalı).✓ Borsa Yatırım Fonu Payları
<p>9.4.2. Üyelik Teminatı</p> <p>Takasbank'a olan aidat, ücret, komisyon ve diğer yükümlülüklerin kendilerine verilen süre içerisinde yerine getirilmemesi durumunda ortaya çıkabilecek zararların telafisi amacıyla,</p> <ul style="list-style-type: none">✓ genel merkezi karşı taraf üyeleri 20.000 TL,✓ doğrudan merkezi karşı taraf üyeleri ise 10.000 TL <p>üyelik teminatı yatırılır.</p> <p>Bu tutar Piyasada yaşanan gelişmeler dikkate alınarak Takasbank yönetim kurulu tarafından yeniden belirlenebilir.</p> <p>Üyelik teminatı <u>Türk Lirası</u> olarak yatırılır.</p> <p>Üyelerin Takasbank'a olan yükümlülüklerini yerine getirmemeleri durumunda, Takasbank ilgili tutarı üyelik teminatından tahsil eder. Söz konusu tahsilat sonrasında üye, üyelik teminatını 3 iş günü içerisinde olması gereken tutara tamamlar. Eksik tutarın tamamlanmaması durumunda, söz konusu tutar üyeden re'sen tahsil edilir.</p> <p>Üyeliğin sona ermesi durumunda, üyenin Takasbank'a olan tüm yükümlülüklerinin tasfiye edilmiş olması şartı ile üyelik teminatı iade edilir.</p>	<p>9.4.2. Üyelik Teminatı</p> <p>Takasbank'a olan aidat, ücret, komisyon ve diğer yükümlülüklerin kendilerine verilen süre içerisinde yerine getirilmemesi durumunda ortaya çıkabilecek zararların telafisi amacıyla, genel merkezi karşı taraf üyeleri ve doğrudan merkezi karşı taraf üyeleri üyelik teminatı yatırılır. Bu tutar Piyasada yaşanan gelişmeler dikkate alınarak Takasbank yönetim kurulu tarafından yeniden belirlenebilir ve genel mektup aracılığı ile duyurulur.</p> <p>Üyelik teminatı <u>Türk Lirası</u> olarak yatırılır.</p> <p>Üyelerin Takasbank'a olan yükümlülüklerini yerine getirmemeleri durumunda, Takasbank ilgili tutarı üyelik teminatından tahsil eder. Söz konusu tahsilat sonrasında üye, üyelik teminatını 3 iş günü içerisinde olması gereken tutara tamamlar. Eksik tutarın tamamlanmaması durumunda, söz konusu tutar üyeden re'sen tahsil edilir.</p> <p>Üyeliğin sona ermesi durumunda, üyenin Takasbank'a olan tüm yükümlülüklerinin tasfiye edilmiş olması şartı ile üyelik teminatı iade edilir.</p>
<p>9.5. Garanti Fonuna İlişkin Genel Esaslar</p> <p>Merkezi karşı taraf hizmeti verilen Piyasa'da, temerrüde düşen üyelerin teminatları ile karşılanamayan zararların karşılanması amacıyla tüm üyelerin katılımının zorunlu olduğu bir garanti fonu kurulur. Tüm üyelerin Garanti fonuna katkıda bulunmaları zorunludur. Üyeler tarafından garanti fonuna yatırılacak katkı payları, kendi mülkiyetlerindeki varlıklardan karşılanmalıdır.</p> <p>Üyelerin garanti fonu katkı payları, yatırılmış ve talep edilmesi halinde yatırılacak ilave garanti fonu katkı paylarından oluşur.</p> <p>Temerrüde düşen üyenin teminatları, garanti fonu katkısı ve Takasbank tarafından Piyasa'da karşılanmış riskler için yapılan sermaye tahsisi yetersiz kalmadıkça, diğer üyelerin garanti fonu katkılarına başvurulamaz.</p> <p>Garanti fonu, Takasbank tarafından temsil ve idare edilir. Garanti fonundaki varlıklar amacı dışında kullanılamaz.</p>	<p>9.5. Garanti Fonuna İlişkin Genel Esaslar</p> <p>Takasbank, Piyasa'da vereceği MKT hizmeti kapsamında, üyelerin temerrüde düşmesi halinde oluşabilecek zararların ilgili üyelerin teminatlarını aşan kısmı için kullanılmak üzere üyelerin katkı payları ile oluşturulan bir garanti fonu kurar.</p> <p>MKT üyelerinin garanti fonuna katılımı zorunludur.</p> <p>MKT üyelerinin garanti fonu katkı payları, yatırılmış ve Takasbank tarafından talep edilmesi halinde yatırılacak ilave garanti fonu katkı paylarından oluşur. Garanti Fonunun MKT Yönetmeliği, Yönerge ve Prosedür hükümleri çerçevesinde kullanılması durumunda, MKT üyelerinden yatırılmış garanti fonu katkı payı tutarını geçmemek üzere ilave katkı payı yatırmaları istenebilir. <u>1 Nisan-31 Mart tarihleri arasındaki bir yıllık dönem içinde üyelerden en fazla dört sefer ilave katkı payı yatırmaları istenebilir.</u> Bir seferde talep edilebilecek ilave garanti fonu katkı payı, her bir üye için, talebe mesnet teşkil eden temerrütlerin vuku bulunduğu ay için hesaplanmış yatırılması gereken garanti fonu katkı payı tutarını</p>

	<p>aşamaz. İlave garanti fonu katkı payı tutarı, bir kez yatırılmış tutarın tamamı olarak veya dilimler halinde toplam yatırılmış tutarı geçmemek şartıyla birden çok kez talep edilebilir.</p> <p>Temerrüde düşen Üyenin işlem teminatları, garanti fonu katkısı, varsa sigorta poliçelerinden yapılacak tazminler ve Takasbank tarafından Piyasa'da karşılanmış riskler için yapılan sermaye tahsisi yetersiz kalmadıkça, diğer Üyelerin garanti fonu katkı paylarına başvurulamaz.</p> <p>Garanti fonu, Takasbank tarafından temsil ve idare edilir. Garanti fonundaki varlıklar amacı dışında kullanılamaz. Üyeler tarafından garanti fonuna yatırılacak katkı paylarının, kendi mülkiyetlerindeki varlıklardan karşılanması esastır.</p>
<p>9.5.1. Garanti Fonunun Büyüklüğü ve Üyelerce Yapılacak Katkı Payı Miktarı</p> <p>Garanti fonunun büyüklüğü,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ en büyük açık pozisyona sahip üye ile ✓ ikinci ve üçüncü en büyük açık pozisyona sahip olan üyenin stres koşullarında birlikte temerrüdü <p>halinde ortaya çıkacak kaynak ihtiyacının <u>büyük olanından az olamaz.</u></p> <p>Kaynak ihtiyacı üyelerin, stres koşulları altında hesaplanan değişim teminatlarının da eklenmesi suretiyle hesaplanan, risklerinin işlem teminatları ile karşılanabilen kısmı dışında kalan bölümünden oluşur. Stres koşullarındaki riskin istatistiksel yöntemlerle tahmininde sırasıyla %99,9 güven düzeyi ve 2 ila 5 işgünü arasında elde tutma süresi kullanılır. Takasbank piyasa şartlarını, teminat yoğunlaşmalarını ve temerrüt yönetimi kaynaklarının yeterlilik düzeyini gözeterek, asgari garanti fonu yükümlülüğünü, istatistiksel olarak hesaplanan yükümlülükten daha yüksek belirleyebilir.</p> <p>Üyelerin garanti fonuna yapacakları katkı, sabit ve taşınmış oldukları riskleri ile orantılı olarak hesaplanan değişken katkı paylarından oluşur. Bir üyenin yatırılmış garanti fonu katkı payı, sabit katkı payı tutarından az olamaz.</p> <p>Üyelerin yatırımları gereken <u>sabit katkı payı tutarları, 300.000 TL'dir.</u> Bu tutar yılda en az bir kez, Piyasa, ulusal veya uluslararası ekonomide yaşanan gelişmeler dikkate alınarak gözden geçirilir ve gerekli görülmesi durumunda değiştirilebilir.</p>	<p>9.5.1. Garanti Fonunun Büyüklüğü ve Üyelerce Yapılacak Katkı Payı Miktarı</p> <p>Garanti fonunun büyüklüğü,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ en büyük açık pozisyona sahip üye ile ✓ ikinci ve üçüncü en büyük açık pozisyona sahip olan üyenin stres koşullarında birlikte temerrüdü <p>halinde ortaya çıkacak kaynak ihtiyacının <u>büyük olanından az olamaz.</u></p> <p>Kaynak ihtiyacı üyelerin, stres koşulları altında hesaplanan değişim teminatlarının da eklenmesi suretiyle hesaplanan, risklerinin işlem teminatları ile karşılanabilen kısmı dışında kalan bölümünden oluşur. Stres koşullarındaki riskin istatistiksel yöntemlerle tahmininde sırasıyla %99,9 güven düzeyi ve 2 ila 5 işgünü arasında elde tutma süresi kullanılır. Takasbank piyasa şartlarını, teminat yoğunlaşmalarını ve temerrüt yönetimi kaynaklarının yeterlilik düzeyini gözeterek, asgari garanti fonu yükümlülüğünü, istatistiksel olarak hesaplanan yükümlülükten daha yüksek belirleyebilir.</p> <p>Üyelerin garanti fonuna yapacakları katkı, sabit ve taşınmış oldukları riskleri ile orantılı olarak hesaplanan değişken katkı paylarından oluşur. Bir üyenin yatırılmış garanti fonu katkı payı, sabit katkı payı tutarından az olamaz.</p> <p>Üyelerin yatırımları gereken <u>sabit katkı payı tutarları, 2.500.000 TL'dir.</u> Bu tutar yılda en az bir kez, Piyasa, ulusal veya uluslararası ekonomide yaşanan gelişmeler dikkate alınarak gözden geçirilir ve gerekli görülmesi durumunda değiştirilebilir.</p> <p>Vadeli işlem ve opsiyon piyasasında üyelerden talep edilen "garanti fonu" minimum katkı payı kaç TL'dir?</p> <p>A) 100.000 B) 200.000 C) 2.500.000 D) 4.000.000 E) 5.000.000</p> <p>Değişken katkı payı, Takasbank tarafından belirlenen dönem içerisinde üyenin piyasada buldurması gereken ortalama teminat tutarının, piyasanın ortalama</p>

--

teminat tutarına bölünmesi suretiyle hesaplanan oranın, ilgili döneme isabet eden asgari garanti fonu büyüklüğü ile çarpılması suretiyle bulunur. Tespit edilen büyüklükler Üye ekranları vasıtasıyla duyurulur.

Garanti Fonu katkı payı yükümlülükleri **her ayın ilk iş günü** itibarıyla hesaplanır, **takip eden iş günü** itibarıyla güncellenir. Üyelerin garanti fonu katkı payı hesaplamaları ilgili üyelerin risk durumu ve piyasa koşulları gözetilerek Takasbank tarafından ayın ilk iş günü beklenmeden yapılabilir.

Garanti fonunun toplam büyüklüğüne ilişkin hesaplama 3 aydan fazla olmamak kaydı ile yenilenerek mevcut garanti fonunun yeterliliği sınanır.

10.1.2. İşlem Teminatı

MKT hizmeti verilen piyasalarda işlem teminatı olarak kabul edilen varlıklar

İşlem Teminat Çeşidi	Pay	BAP	VIOP	Bist PP	ÖPP	Swap	Tezg. üstü
Nakit Türk Lirası	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Döviz (USD, EUR, GBP)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Devlet İç Borçlanma Senetleri	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından ihraç edilen Euro Tahvil	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
HMVKŞ Kira Sertifikası	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
BIST 100 Pay Senedi	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Hisse Senedi Şemsiye Fon Payı	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Borçlanma Araçları Şem.Fon Pay	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Borsalarda İşlem Gören Standartta Altın	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
İTMK, İDMK, VTMK, VDMK	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Borsa İstanbul AŞ Payları	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü tarafından ihraç edilen emtia sertifikaları (altına dayalı)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
G7 ülkeleri tarafından ihraç edilen iç borçlanma senetleri ile Euro tahviller						✓	✓

10.1.2. İşlem Teminatı

MKT hizmeti verilen piyasalarda işlem teminatı olarak kabul edilen varlıklar

İşlem Teminat Çeşidi	Pay	BAP	VIOP	Bist PP	ÖPP	Swap	Tezg. üstü
Nakit Türk Lirası	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Döviz (USD, EUR, GBP)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Devlet İç Borçlanma Senetleri	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından ihraç edilen Euro Tahvil	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
HMVKŞ Kira Sertifikası	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
BIST 100 Pay Senedi	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Hisse Senedi Şemsiye Fon Payı	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Borçlanma Araçları Şem.Fon Pay	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Borsalarda İşlem Gören Standartta Altın	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
İTMK, İDMK, VTMK, VDMK	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Borsa İstanbul AŞ Payları	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Darphane ve Damga Matbaası Genel Müd. tarafından ihraç edilen emtia sertifikaları (altına dayalı)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Borsa Yatırım Fonu Payları	✓	✓	✓				
G7 ülkeleri tarafından ihraç edilen iç borçlanma senetleri ile Euro tahviller						✓	✓

10.1.2.1. Başlangıç teminatı

Başlangıç teminatı, gelecekte herhangi bir temerrüt durumunun ortaya çıktığı hallerde, temerrüdün ortaya çıktığı tarihten pozisyonların kapatılmasına kadarki süre içinde maruz kalınabilecek risklerin karşılanabilmesini teminen pozisyonun ilk açıldığı anda talep edilen teminattır.

10.1.2.1. Başlangıç teminatı

Başlangıç teminatı, gelecekte herhangi bir temerrüt durumunun ortaya çıktığı hallerde, temerrüdün ortaya çıktığı tarihten pozisyonların kapatılmasına kadarki süre içinde maruz kalınabilecek risklerin karşılanabilmesini teminen pozisyonun ilk açıldığı anda talep edilen teminattır.

ÖPP'de başlangıç teminatında sürdürme seviyesi uygulaması yapılmaktadır.

Borsa İstanbul Vadeli İşlemler ve Opsiyon Piyasası, Borçlanma Araçları Piyasası ve Pay Piyasası'nda başlangıç teminatı hesaplamaları **BISTECH Marjin Yöntemi ile yapılır**. BISTECH Marjin Yöntemi, portföy bazlı risk yönetimi algoritmasını baz alır.

Ödünç Pay Piyasası' ve BİAŞ Para Piyasası'nda ise başlangıç teminatı hesaplamalarında tarihsel benzetim esaslı **Riske Maruz Değer** (RMD) yöntemi kullanılır.

Borsa İstanbul Vadeli İşlemler ve Opsiyon Piyasası, Borçlanma Araçları Piyasası ve Pay Piyasası'nda başlangıç teminatı hesaplamaları **BISTECH Marjin Yöntemi ile yapılır**. BISTECH Marjin Yöntemi, portföy bazlı risk yönetimi algoritmasını baz alır.

Ödünç Pay Piyasası' ve BİAŞ Para Piyasası'nda ise başlangıç teminatı hesaplamalarında tarihsel benzetim esaslı **Riske Maruz Değer** (RMD) yöntemi kullanılır.

10.1.2.2. Değişim teminatı

Değişim teminatı; mevcut pozisyonların piyasa fiyatlarıyla değerlendirilmesi sonucunda ortaya çıkan farklar nedeniyle ihtiyaç duyulan teminatları ifade etmektedir. Merkezi karşı taraf hizmeti verilen piyasalarda pozisyonların değer değişimleri **günlük** olarak hesaplanmaktadır.

10.1.2.2. Değişim teminatı

Değişim teminatı; mevcut pozisyonların piyasa fiyatlarıyla değerlendirilmesi sonucunda ortaya çıkan farklar nedeniyle ihtiyaç duyulan teminatları ifade etmektedir.

Merkezi karşı taraf hizmeti verilen piyasalarda pozisyonların değer değişimleri **gün içi risk hesaplama anlarında** ve **her halükarda gün sonlarında** hesaplanır.

Piyasa bazında Asgari Garanti Fonu Katkı Payı (TL)	
Vadeli İşlem Opsiyon Piyasası	300.000
Pay Piyasası	100.000
Borçlanma Araçları Piyasası	150.000
BİAŞ Para Piyasası	50.000
Takasbank Ödünç Pay Piyasası	5.000
SWAP Piyasası	50.000
Tezgaah Üstü Türev Araç Piyasası	500.000

Piyasa bazında Asgari Garanti Fonu Katkı Payı (TL)	
Vadeli İşlem Opsiyon Piyasası	2.500.000
Pay Piyasası	150.000
Borçlanma Araçları Piyasası	500.000
BİAŞ Para Piyasası	50.000
Takasbank Ödünç Pay Piyasası	100.000
SWAP Piyasası	2.000.000
Tezgaah Üstü Türev Araç Piyasası	500.000